

ÅNDEHULLET

MAGASIN FOR FÆNGSLER, ARRESTHUSE OG UDSLUSNINGSFÆNGSLER
EFTERÅRET 2024

EN ØRKEN- VANDRING ...

Der er langt fra det ene nummer af Åndehullet til det næste.

Heldigvis hører vi ofte fra både læsere og bidragsydere at bladet er savnet, og heldigvis modtager vi løbende materiale fra nær og fjern. Det betyder at når tiden tillader det, har vi faktisk materiale nok til at flikke et nummer sammen. Sådan er det gået nu. Tiden tillod det, og resultatet sidder du med i hånden. Og hvad kan vi så byde på denne gang?

Masser af relevante artikler, gode digte, stor kunst, spændende opskrifter, sjove vitser, nyttig viden og meget andet, præcis som i tidligere numre. En stor tak til alle der har bidraget. Kunne du tænke dig at være blandt dem i kommende numre, så skriv, tegn, digt eller vær kreativ på andre måder, og kontakt så din lokale præst. Så er du med til at oplyse, glæde, undre, underholde og ikke mindst holde Danmarks bedste fængsels- og arresthusmagasin i live :-)

Med dette nummer siger vi desværre også farvel til Eva som redaktionsmedlem. Eva har haft afgørende betydning for Åndehullets tilblivelse og eksistens, ikke mindst fordi hun har skaffet de indtægter der har gjort det muligt at trykke og distribuere bladet. Fra den øvrige redaktion skal lyde en meget stor tak, og alt godt til Eva i livet efter Åndehullet :-)

God fornøjelse med bladet.

På redaktionens vegne,

Ruben

LOUISE ADRIAN

IN MEMORIAM

Louise Adrian, den dedikerede stifter og leder af Fangekoret, sov stille ind fredag d. 16. august, omgivet af sin familie. Med hendes død har vi mistet en ildsjæl som i 30 år har brugt sin tid og sine evner på at hjælpe nogle af de mest udsatte i samfundet – indsatte og tidligere indsatte i landets fængsler.

Louise Adrian blev kun 59 år gammel, men hun efterlod sig et aftryk, der rækker langt ud over de danske fængselsmure. Som en del af ansættelsen i Kriminalforsorgen spillede hun til gudstjenester i Vridsløselille Statsfængsel, og her så hun hurtigt at musikken kunne blive en vej til håb og forandring for de indsatte. Det var her, hun tog det banebrydende initiativ til at oprette Fangekoret – et kor, der gennem årene har givet utallige indsatte en ny stemme og en ny retning i livet, både under og efter deres afsoning.

Under Louises inspirerende ledelse blev Fangekoret ikke blot et musikalsk projekt, men også et kraftfuldt redskab til resocialisering. Koret blev kendt for sine optrædere hvor sange - meget ofte skrevet af korsangerne selv - handlede om de store temaer i livet: skyld, tro, tilgivelse, håb og anger. Fangekoret har gennem årene sunget for fyldte kirker og sale landet over, og deres budskab om håb og forandring har rørt tusindvis af mennesker. Louise formåede at skabe et rum for refleksion og heling, både for de indsatte og for de utallige, der har haft fornøjelsen at opleve korets optrædere.

Louises engagement rakte langt ud over selve musikken. Hun var en væsentlig drivkraft bag etableringen af Café Exit, en organisation der støtter

indsatte og tidligere indsatte i overgangen til et liv uden kriminalitet. Louises mangeårige arbejde er blevet anerkendt med flere priser, men for hende selv var det altid vigtigere at det var Guds vilje og styrke, der førte

'For altid vil vi bære Louises fantastiske smil, livsglæde, mod og styrke i vores hjerter.

Æret være mindet om Louise.

Ord er slet ikke nok til at beskrive, hvor fantastisk et menneske Louise var, og hvor stor betydning, hun har haft for så mange mennesker.'

Fangekoret

hende gennem livet og arbejdet. Louise så sig selv som et redskab for noget større, og det var denne ydmyghed og dybe tro der drev hende i alle aspekter af hendes liv og arbejde.

Selvom Louise i nogen tid kæmpede mod alvorlig sygdom, trak hun sig

ikke tilbage. Hun optrådte for sidste gang med Fangekoret på Bornholm i juni 2024, bl.a. på Folkemødet, og her blev hun og koret hyldet med stående bifald fra de tusinder af fremmødte. Direktør for Kriminalforsorgen Ina Eliassen takkede Louise for hendes helt enestående indsats og sagde bl.a. 'Louise Adrian er et menneske drevet af troen på andre mennesker og ønsket om at finde det bedste i alle. Det har hun i mere end 30 år gjort inden for og uden for murene, og hun har skabt noget helt unikt i Fangekoret.' Også statsminister Mette Frederiksen hylkede på Folkemødet Louise med ordene, ' Hvis jeg kunne få tre ønsker opfyldt, skulle det ene være at der måtte findes flere Louiser her i verden.'

Louise Adrian vil blive husket som en pioner, en kærlig leder og et menneske der så det gode i alle, uanset deres baggrund eller tidligere handlinger. Hendes liv og arbejde har gjort en uvurderlig forskel for utallige mennesker, og hendes arv vil leve videre i Fangekoret og de mange liv hun har rørt. I en verden der ofte kan virke hård og ubarmhjertig, var Louise et lys af håb og kærlighed, der vil blive ved med at skinne længe efter hendes alt for tidlige død.

Æret være Louises minde.

Der arbejdes på at lave en mindefond for Louise Adrian, som skal støtte resocialiseringsarbejdet igennem musik med indsatte og løsladte.

Hvis nogen ønsker at donere et beløb, kan pengene indsættes på Fangekorets MobilePay 64428 eller konto: 5501 6877650179.

DE FLESTE STOPPER MED KRIMINALITET

En gang kriminel, altid kriminel?

Det er der mange, der tror – både i fængslerne og udenfor. Aviserne har også skrevet en del om, at det ifølge Danmarks Statistik er to tredjedele af de løsladte, der begår kriminalitet igen inden for to år. Helt præcist 66 %.

Men det er ikke rigtigt. De fleste stopper med kriminalitet.

Når Danmarks Statistik får det til at være to tredjedele, er det fordi de tæller alt med: fartbøder og mange andre ting, som en del folk uden for murene ikke betragter som rigtig kriminalitet.

Derfor står der også nogle andre tal i Kriminalforsorgens årlige statistik. Direktoratet kan kun lave statistik for de folk, Kriminalforsorgen får noget at gøre med igen, og de ser 34 %

af de løsladte igen. Altså en tredjedel i stedet for to tredjedele. En ud af tre.

Det normale er at stoppe med kriminalitet. Det er til at se, hvis man kan slå op i 'Statistikbanken' på nettet. Der er tal for alle, der blev født i 1965 og for, hvor mange domme de har fået indtil videre. Nedenfor kan du se et søjlediagram, der viser hvor mange betingede og ubetingede domme, folk født i 1965 i Danmark har fået.

De fleste i befolkningen bliver ikke dømt for kriminalitet. Og de fleste, der bliver dømt, stopper igen.

Man kan desværre ikke se, hvor mange der er døde eller udvandret, men i modsætning til recidiv-tallene, som blev nævnt allerførst, så kommer alle domme med her, også dem, folk får mens de sidder i fængsel.

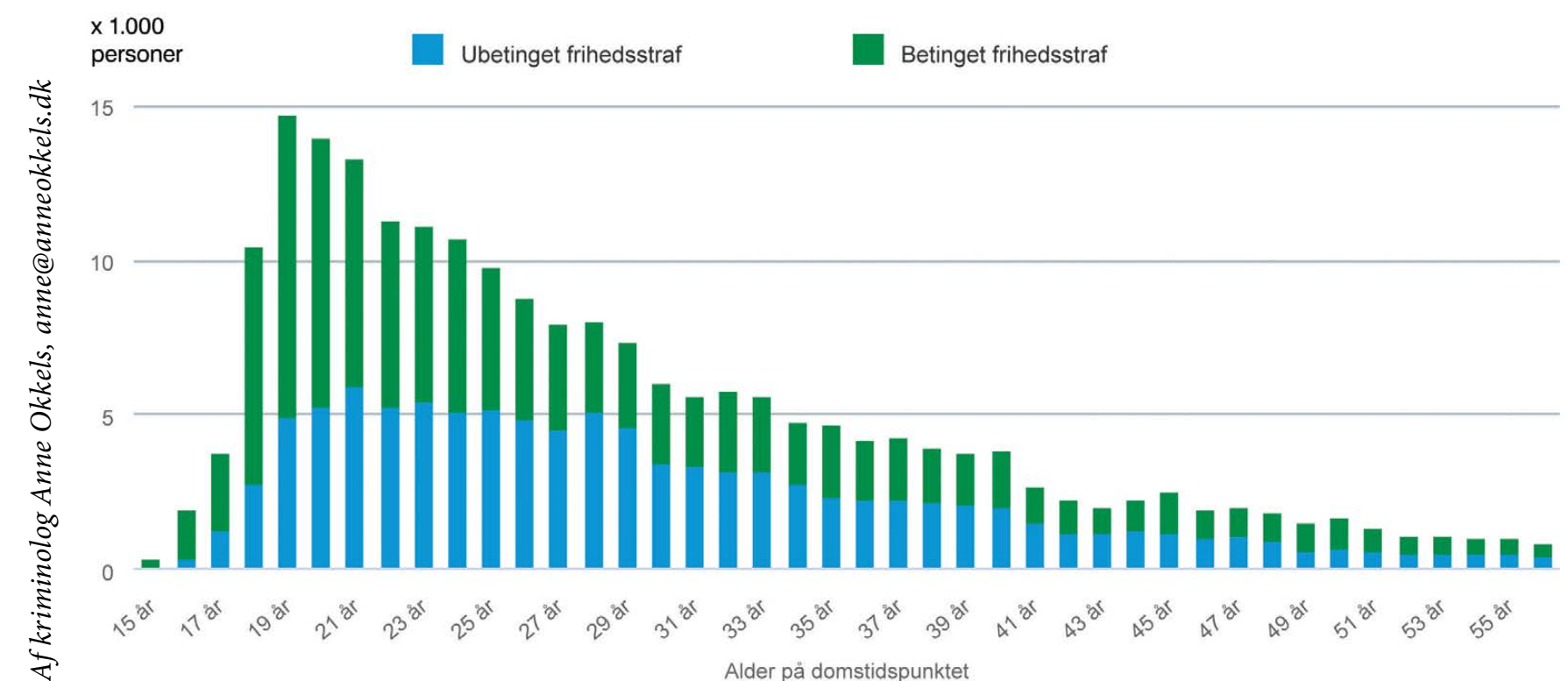
Denne artikel er baseret på en kronik i Berlingske den 6. december 2021: Retspolitik er for tiden baseret på mavefornemmelser og muligheden for likes på sociale medier.

Hvis du sidder i fængsel og er rigtigt træt af det, så er der altså håb. Det lykkes for de fleste, der bliver løsladt, at blive ude i friheden.

Hvis folk har sagt til dig, at du garanteret kommer tilbage igen – så skal du ikke give op. Det er ikke muligt at forudsige, hvem der stopper, og hvem der bliver ved. Man kan godt se, om folk har meget høj risiko for at blive ved, men det er alt. Man kan ikke forudsige det.

Der er en chance for alle.

BETINGEDE OG UBETINGEDE DOMME FOR PERSONER FØDT I 1965. TALLET ER OPJORT AF DANMARKS STATISTIK I 2022.

Af kriminolog Anne Okkels, anne@anneokkels.dk

VIKINGER!

8. juni 793 på en lille forblæst ø ud for Englands kyst ser munkene på klosteret på øen Lindisfarne pludselig sejl i horisonten mod øst. Lange, slanke, åbne både nærmer sig stranden under deres kloster, og munkene har ingen idé om hvad der venter dem.

Nær land bliver sejlene strøget, årer strakt ud, og mange mænd ror bådene op på land, hvor de under kampråb og hyl hopper fra borde, går til angreb med skjolde og sværd, og spreder skræk, rædsel, død og ødelæggelse omkring sig. Munkene er to-talt uforberedte. De har jo viet deres liv til den kristne gud, til et liv i bøn, arbejde og fredsommelighed.

VIKINGERNE KOMMER!

Angriberne er vikinger; et gammelt ord for en sørover eller en søkriger. De havde fået smag for de kostbarheder der var at finde i de ofte dårligt forsvarede klostre. For munkene var disse ting hellige, fx nadver-bægre, lysestager, dekorerede skrin og krucifikser og ikke mindst tykke, smukt illuminerede håndskrevne bibler indbundet i guld og sølv. Vikingerne tillagde næppe disse ting religiøs betydning. For dem var tingene smukke og værdifulde, og dem der kunne bringe disse ting hjem, ville vinde både rigdom og ære.

Angrebet på Lindisfarne betragtes normalt som begyndelsen på det vi kalder vikingetiden i Danmark. Der havde dog nok allerede været andre angreb forskellige steder, men angrebet på Lindisfarne gav genlyd, og det blev nedskrevet i den angelsaksi-

Det første kendte vikingeangreb i historien ramte klosteret på øen Lindisfarne.

ske krønike, en historisk optegnelse, hvor man nedskrev oplysninger som vigtige navne og begivenheder.

At vikingerne angreb kirker og klostre, blev i England betragtet som særlig barbarisk. Den slags steder var hellige, men ikke for skandinaverne, der jo troede på de gamle nordiske guder. Guder der på mange måder mindede om mennesker, med menneskelige tilbøjeligheder, styrker og svagheder. Guderne stod i en evig kamp mod jætterne, kæmper, som repræsenterede naturens kræfter. Man havde ritualer for at påkalde sig gudernes gunst, frugtbarhed, helbredelse, sejr i kamp osv. Man havde også en masse legender og folkesagn. Ingen af dem var skrevet ned, det blev de først senere, af kristne munke.

RISTEDE RUNER

Vikingerne, den betegnelse som vi bruger om datidens skandinaver, kunne generelt ikke skrive. Enkelte forstod sig på at 'riste runer' dvs. skri-

ve på sten, og ganske få havde råd til at få hugget deres navn i sten. Konger og stormænd kunne finde på at rejse mindesten, og de mest kendte runesten i Danmark står i Jelling hvor Kong Harald Blåtand rejste en stor sten til ære for sin far, Gorm den Gamle, og sin mor, Thyra. Der havde været konger i Danmark før Gorm den Gamle, men hvor meget af Danmark de regerede over, ved man ikke.

JELLINGSTENENE

Harald Blåtand skriver på Jellingstenen, at han gjorde danerne kristne. Sandsynligvis fordi han ønskede at alliere sig med den tyske kejser, der var kristen. Legenden siger at det skete da Harald så missionæren Poppo bære jernbyrd for at bevise Guds kraft. At bære jernbyrd betød at bære et stykke glødende jern, og var hånden uskadet bagefter, var man per definition uskyldig! I Poppo's tilfælde var hans uskadte hånd bevis på den kristne Guds overlegenhed.

Billedet til venstre viser den såkaldte Kristus-side af den store Jellingsten. Runeteksten nedenfor findes på stensens bagside. Oversættelsen lyder: 'Kong Harald bød gøre disse kumler (dvs. mindesmærker) efter Gorm sin fader og efter Thyra sin moder – den Harald, som vandt sig hele Danmark og Norge og gjorde danerne kristne.'

*+R+I+R:Y+I+N+I+K:R+B+I+Y+I+R+I+T
 Y+N+I+I:R+I+N+I+I:R+T:Y+N+I+I+Y R+I+N+I+I+Y
 +I+N+I+I:R+I+N+I+I+Y+I+I+I+I+I+I+I+I
 +I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I
 •+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I+I

Harald blev konge omkring år 958, altså over 200 år efter angrebet på Lindisfarne. Men vikingerne holdt ikke op med at tage på togt, bare fordi de var blevet kristne. I det hele taget tog det omkring 100 år, før kristendommen rigtig slog rod i samfundet. En almindelig antagelse er at det skete da de mange kirker blev opført. Langt de fleste danske landsbykirker er opført i 1100-tallet.

I KRIG OG HANDEL

Vikingerne succes skyldtes udviklingen af skibe, især langskibe, der var lange, slanke skibe. Skibene var søstærke, men kunne også glide op på stranden, og på grund af den flade bund kunne de gå langt op af Europas floder. De kunne om nødvendigt slæbes kortere strækninger over land.

Langskibene var de største og blev regnet for de mest fornemme vikingeskibe. Som regel var de dekorerede med smukke udskæringer og havde navne, der understregede deres betydning.

Handelsskibe var bredere og kortere end langskibe, og bedre egnet til last. For nok angreb vikingerne især engelske og franske kyster, men de tog også på handelskspeditioner, især op ad de russiske floder hvor de kunne købe f.eks. skind for rav. Dette forstenede harpiks flyder langs de danske kyster, og blandt andre folkeslag blev det kendt som 'Nordens guld'.

Vikingerne handlede med lidt af hvert; også slaver, eller, som de også blev kaldt, trælle. Ordet 'træls' betyder faktisk 'noget der er en træls arbejde', altså noget hårdt og besværligt, som kun trælle beskæftigede sig med.

Vikingerne røvede og plyndrede ikke hele tiden. Det var konger og stormænd, der havde råd til at lade skibe bygge og udruste dem, og så tog man på togt, som regel om sommeren. Vikingerne var opportuniste, hvilket vil sige at de gjorde det der gav mest udbytte.

Hvis det gav mening at handle med de lokale, gjorde man det, men opstod muligheden for plyndring, gik man ikke af vejen for det. Af og til slog de sig også ned og oprettede bosættelser. På den måde kom de både til Færøerne, Island, Grønland og Nordamerika, men også langt op af de russiske floder og rundt i Middelhavet.

Især svenske vikinger drog ad de russiske floder, og rejste videre med hestetruckne slæder helt til Konstantinopel i Byzans (det nuværende Istanbul, Tyrkiet) hvor de oplevede Mellemøstens rigdomme som silke og især sølv. Nogle af disse rejsende

fra nord blev i disse østlige egne og grundlagde 'Kijevriget' også kaldet 'kijevrus'. Mange mener i dag at ordet Rusland, kommer af ordet 'rus' som skulle betyde roer, en der roer, eller roere fra Nord. De fleste russere i dag stammer dog fra slaviske stammer i området, men navnet skulle ifølge forskere relateres til vikinger fra nord.

Det var naturligvis de få, der var vikinger. De fleste daner, sverkere og nordmænd var fredelige landmænd, fiskere, håndværkere osv., der levede i små samfund langs kysterne og i fjordene. Skulle man over større afstande, foretrak man at sejle. De fleste store danske byer ligger ud til en kyst eller en fjord af denne årsag. Ribe, som er en af de ældste byer i Danmark, begyndte som en handelsplads, dér hvor Ribe Å løber ud i vadehavet.

MÆND FRA NORD

En af de kendte vikinger var Rollo, som franskmænd og englændere kaldte ham. Han har nok snarere heddet Rolf, og var fra Norge eller Danmark. Han levede frem til begyndelsen af 900-tallet og drog sammen med sine mænd op ad den franske flod Seinen, stormede flere byer og angreb Paris. Rollo sluttede fred med den franske konge Karl den 3., og til gengæld for at lade sig døbe som kristen blev Rollo hertug over det område der i dag kaldes Normandiet. Stednavnet kommer af det som Rollo og hans folk kaldte sig efter at de var blevet franske og kristne, nemlig 'normannere', altså mænd fra nord. Herfra begyndte de at angribe de engelske kyster, og snart lærte også englænderne at frygte de 'vilde normanner'.

SLAGET VED HASTINGS

Rollos barnebarn, Vilhelm Erobreren, vandt den engelske trone i 1066 i slaget ved Hastings, som er udødeliggjort på et 70 meter langt og en halv meter bredt tæppe, hvor en række broderede billeder viser Vilhelms forberedelser, kamp og sejr.

Tæppet har overlevet i århundreder og findes den dag i dag på et museum i byen Bayeux. Det er kendt som Bayeux-tæppet.

England havde før Vilhelm Erobreren været under dansk herredømme. Harald Blåtands søn Svend Tveskæg erobrede landet i 1013, men døde året efter. Svends søn, Knud den Store, blev derefter konge over England, Norge og en del af Sverige. Omkring 1050 mistede Knuds sønner magten over England, og med nederlaget ved Hastings var vikingetiden endegyldigt forbi.

LEGENDER OG MYTER

Tilbage er legenderne og myterne om disse brave mænd. Mange drømmer sig tilbage til vikingetiden, og drømmer om at være som den tids mænd, og kvinder, for noget tyder på at også enkelte kvinder deltog i vikingernes togter. De var i hvert fald ikke så underlegne som man skulle tro. Kvinder, især blandt stormændene, havde magt og indflydelse. Vikingerne mente også at visse kvinder havde særlige evner. Vølverne var kvindelige druider, eller 'medicinmænd' om man vil. Disse kvinder kunne gå i trance og forudsige fremtiden, nedkalde velsignelser og forbandelser osv.

Men mange af de forestillinger vi har om vikinger i dag, er romantiserede forestillinger og ligger sandsynligvis langt fra hvordan vikingerne virkelig var. Et godt eksempel er den klassiske vikingehjelm med horn. Der

En noget mere nutidig tolkning af Slaget ved Hastings i 1066.

Udsnit af Bayeux-tæppet

er ikke meget der tyder på at vikingerne bar hjelme med horn i siderne. Der er sandsynligvis tale om en hovedbeklædning båret af religiøse ledere i jernalderen, altså før vikingetiden.

ARVEN FRA VIKINGERNE

Alligevel er der ting fra vikingetiden, der har holdt indtil i dag. F.eks. dele af vores retssystem. Vikingerne havde ikke nedskrevne love, og man brugte i stedet det man i dag kalder 'sædvane-ret', dvs. man dømte, som man havde for vane. Det er i dag det der hedder præcedens, altså at dommen i én sag kan ligge til grund for dommen i en lignende sag. Man mødtes 'på tinge' altså en forsamling og afgjorde retssager ved at høre de involverede parters synspunkter. Her kunne det præcis som i dag være afgørende at have vidner der kunne bakke en op. Ordet 'ven' kommer af 'win' der betyder vidne, for en ven var en der ville tale ens sag på tinge.

Niels Lysebjerg
 Præst, Assens Arrest

JASMIN LÆSER HF I FÆNGSLET

Jasmins celle i Jyderup Fængsel er også hendes 'klasseværelse'. Hun er i gang med at læse HF som selvstudium. Hendes mål er at blive psykolog.

Men før hun kommer så langt, skal Jasmin have bestået i alt 10 HF-fag. Hun begyndte i foråret, efter at hun kom til åben afdeling i fængslet. For under varetægtsfængslingen var der ikke mulighed for at læse HF. Det er der nu. Hun læser to fag ad gangen, og hun forventer, at det vil tage hende omkring tre år at gennemføre uddannelsen, som normalt tager to år.

Jasmin er den eneste på sin fængselsafdeling, der læser HF, så der er ikke et studiefællesskab eller 'klassekammerater', hun kan tale med om fagene og vanskelige spørgsmål, der kan være i forbindelse med opgaverne. 'Det ville være lettere, hvis flere på afdelingen læste HF, så vi kunne snakke sammen om det,' siger Jasmin.

'En typisk dag for mig ligner alle andre indsatte dage. Jeg står op om morgenen, spiser morgenmad og drikker kaffe, og så kigger jeg på mine lektier i løbet af dagen. Jeg holder pauser samtidig med de andre og snakker med dem, så jeg ikke bare sidder som en huleboer inde på værelset. Jeg har selvfølgelig nogle deadlines, der skal overholdes, men så længe jeg overholder dem, kan jeg selv bestemme, om jeg laver lektier i weekenderne eller om aftenen. Det er faktisk meget rart at have den frihed, hvis man fx ikke har sovet så godt en nat.'

SKAL SELV BETALE FOR INTERNET OG COMPUTER

Det er ikke gratis at uddanne sig i fængslet. Jasmin skal selv betale for computer og adgang til internet. Hun anslår, at det indtil videre har kostet hende kr. 4.500,- (betalingen for internetadgang varierer fra fængsel til fængsel, red.).

Herudover skal hun betale kr. 550,- for hvert fag, altså i alt kr. 5.500,- for en hel HF. Betalingen for HF-fagene får hun dog refunderet, når hun har gennemført uddannelsen. 'Så selv om jeg får en del tilbage, er det ret meget, jeg skal lægge ud med en løn på godt kr. 11,- i timen. Så det kan godt være svært at få budgettet til at hænge sammen,' si-

ger Jasmin. Hun henviser her til, at indsatte, der deltager i beskæftigelse i fængslet, får udbetalt et grundbeløb på kr. 11,45 i timen (også kaldet dusør).

Indsatte, der afsoner en dom, skal som udgangspunkt deltage i 37 timers beskæftigelse om ugen. Uddannelse tæller også som beskæftigelse, og det betyder, at Jasmin ved at læse to HF-fag ad gangen opfylder 37-timers kravet. Ud af 'ugelønnen' på kr. 423,65 skal indsatte i åbne fængsler også selv dække deres udgifter til mad.

MÅLET ER AT BLIVE PSYKOLOG

For Jasmin er HF et skridt på vejen til psykologistudiet. 'Jeg har mødt mange mennesker, som har en masse ting med i bagagen, og som ikke har fået den hjælp, de havde brug for. Derfor vil jeg uddanne mig, så jeg kan være med til at kunne give dem nogle redskaber, som kan hjælpe dem til et bedre liv,' siger Jasmin om baggrunden for at ville læse psykologi.

'Det betyder meget at kunne tage en uddannelse, og jeg tænker, at det er en god måde at bruge skatteydernes penge på. Samtidig giver det mig selvtillid,' siger Jasmin.

Det er ikke gratis at uddanne sig i fængslet. Jasmin skal selv betale for computer og adgang til internettet.

(Modelfoto: Engin Akyurt, Pixabay)

TURBO

PÅ ENNER MARK

Peter Skolelærer i Enner Mark Fængsels afdeling C slog i starten af 2023 dørene op for to 'Turbogange', dvs. to beboelsesgange hvor de indsatte beskæftigelse bl.a. går ud på at lære om sundhed og motion. Målet er at de får en meningsfuld beskæftigelse med henblik på resocialisering gennem selvudvikling og succesoplevelser.

Der trænes meget på Turbogangene. Fra morgenstunden er der først obligatorisk styrketræning og derefter løb. To gange om ugen er der yoga med Karoline Skolelærer og to gange om ugen koldtvandsterapi, hvor de indsatte kan dyppe sig i et isbad. Efter frokost går nogle i selvstudie, mens andre har madkundskab med Karoline eller kost og ernæring med Peter. De to Turbogange fokuserer på selvudvikling, og selvom der kan forekomme sund konkurrence, mærker man hurtigt sammenholdet på gangene når der f.eks. bliver sagt 'godt løbet' fra en løber der overhaler en anden med en omgang, eller når der bliver nikked anerkendende uanset om der bliver siddet 20 sekunder eller 5 minutter i isbadet.

Udover den fysiske del er der fokus på mental sundhed, som bl.a. bliver trænet ved åndedrætsøvelser i forbindelse med koldtvandsterapi og yoga. Det er meningen, at de indsatte kan bruge de færdigheder som de lærer på Turboafdelingen, i andre aspekter af deres liv. Fx kan de indsatte få troen på, at selvom noget synes umuligt i starten, så kan det ved flid godt lade sig gøre. Det kan også styrke deres mentalitet, da opgaven ved at tage på arbejde en dag, hvor man ikke er helt oplagt, pludseligt er vand ved siden af at skulle overtale sig selv til at sætte sig ned i et isbad, som er tæt på frysepunktet.

INDSATTE 'A' SIGER OM TURBO:

'Da jeg i sin tid røg i fængsel, var mit fokus de første år kun på, hvordan jeg kunne blive en bedre kriminel, så jeg undgik at ryge i fængsel igen, når jeg engang blev løsladt. Alt det sad jeg og spekulerede på, mens jeg flettede julestjerner eller

pakkede små poser med diverse dimsedutter. Efter et par år røg jeg heldigvis i hænderne på nogle af de få ildsjæle som findes i Kriminalforsorgen, som kæmper for at resocialisere os fanger. Først var det Tom fra ismejeriet i Nyborg Fængsel og sidenhen Peter Skolelærer i Enner Mark Fængsel.

MIT FOKUS SKIFTEDE

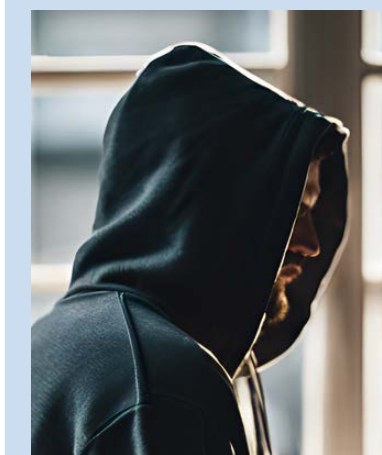
Langsomt, men sikkert, ændrede mit fokus sig, og igennem selvudvikling og reflektion over både mit eget og andres liv er mine fremtidsplaner komplet ændret, og jeg er nu sikker på, at jeg i stedet for en byrde kan blive et aktiv for samfundet. Når jeg ser tilbage og tænker over de mål jeg havde i starten af min afsoning, kan jeg kun grine og ryste på hovedet over, hvor meningsløse de var. Hele denne livsændring er kun kommet igennem en meningsfuld beskæftigelse og støtte dertil. Jeg er overbevist om, at jeg stadigvæk ville have haft de samme tanker som i starten af min afsoning, hvis jeg nu her en del år senere stadigvæk sad og flettede julestjerner eller pakkede poser.

NYE TANKEMØNSTRE

Jeg har kun siddet på Turboafdelingen et par måneder, og som skrevet, begyndte min tankegang at ændre sig længe før, men jeg har stor støtte i at fastholde den, især igennem den mentale træning her på afdelingen. Desværre har jeg i årenes løb set alt for mange andre fanger smide det ene år efter det andet væk ved kun at gå op i kriminalitet eller misbrug, mens de pakker titusindvis af små poser med bolte og møtrikker. Når de bliver løsladt, går der sædvanligvis ikke længe, før jeg ser dem herinde igen. Jeg føler mig derfor ekstra heldig over at være en af de få, som har fået muligheden for at få en meningsfuld beskæftigelse med dertilhørende støtte. Jeg ville ønske at Kriminalforsorgen ville tilbyde dette til mange flere fanger, da jeg er overbevist om, at det er nøglen til resocialisering.

Af Kasper Gaade Jensen

INDSATTE 'B' SIGER OM TURBO:

Vi hører tit, at de indsatte i de danske fængsler ikke er interesserede i at ændre sig. Det gælder dog langt fra alle, og fra politisk side bliver der sagt, at det er de indsatte, som ikke er modtagelige over for at blive resocialiseret. Men hvordan skal vi være

modtagelige for noget, som dybest set er ikke-eksisterende? Et glemt, men stort problem i Kriminalforsorgen er, at vi som indsatte tilskyndes til positiv adfærd, men det belønnes ikke særlig ofte, og basal psykologi er, at hvis positiv adfærd belønnes, øges sandsynligheden for mere positiv adfærd fremadrettet.

POSITIV ADFÆRD BELØNNES

Et af de få eksempler på at positiv adfærd belønnes, er TURBO i Enner Mark fængsel. Her stilles krav til adfærd og deltagelse i obligatoriske aktiviteter, men til gengæld er beskæftigelsen styrketræning med elastikker, løb, yoga, isbad, uddannelse og AMU-kurser i bl.a. madkundskab. Denne noget-for-noget tilgang gør, at de to TURBO-gange er fyldt med god stemning, tæt på nul rapporter og præcis den adfærdsændring Kriminalforsorgen tilskynder til. Selvom de TURBO-ansvarlige får ros når de bidrager til resocialisering, og motiverer indsatte til at stille krav til sig selv og få succesoplevelser som reducerer risikoen for tilbagefald, er der stærk modstand fra ansatte i Kriminalforsorgen, internt i huset såvel som ude.

Den modstand bliver selvforstærkende, for hvis det som virker positivt på adfærden og resocialiseringen af indsatte, er ilde set blandt personalet, skaber den negativ atmosfære fra personalet et modtryk til de indsatte, som er positivt stemt over for ændring, og resultatet af den konstante modstand er som oftest, at det er den indsatte som taber.

MØDT I ØJENHØJDE

Når dette er sagt, har TURBO haft en betydelig indflydelse på min indstilling og motivation for at ændre min livsførelse. Det at blive mødt i øjenhøjde og set som et menneske og ikke bare et klientnummer har gjort mig mere afslappet i min hverdag og givet mig lysten til at udfordre mig selv og møde udfordringer med et mere motiveret og disciplineret mindset end tidligere.

DANSKE FÆNGSLER ER DYGTIGE TIL DERES HÅNDVÆRK

ALLIGEVEL ER DE PÅ KATASTROFE- KURS

Fængslerne burde være Danmarks stolthed. Men sikkerhed og resocialisering er blevet begravet under tjeklister og procedurebeskrivelser

Internationalt regnes fængsler i de skandinaviske lande som noget af det ypperste. Ligesom den kendte dokumentariskaber Michael Moore er fængselschefer og forskere rejst herover for at lære det, de skandinaviske ansatte kan. Erfaringer er blevet udmøntet i konkrete forandringer i blandt andet North Dakota, Oregon og Pennsylvania.

Beundringen for skandinaviske fængsler hører danske borgere sjældent om, og de kender næppe heller til det håndværk, danske fængsler har udviklet over årtier. Fortællingen om hvad fængslerne laver og hvorfor, drukner i mediernes og politikernes fokus på enkeltsager eller på det negative. Dansk fængsels-knowhow er blevet forvist til pulterkammeret, mens politikere og andre uden fængsels erfaring har fyldt huset op med procedurebeskrivelser og indkøbt grej. Det skaber flere sikkerhedsproblemer, og det forringer vores mulighed for at begrænse kriminaliteten. Omverdenens logik virker nemlig dårligt indenfor. Hvem skulle tro, at en drabsmand typisk er nemmere for personalet end en ung fyr med en dom på 20 dage? Eller at boldspil hjælper på sikkerheden? Sådan er det ikke de-

sto mindre. Hegn og visitationer kan give en ramme for sikkerheden; denne ramme skal imidlertid fyldes ud med den dynamiske sikkerhed, som skabes i personalets omgang med de indsatte.

Denne kronik beskriver, hvad de laver i fængslerne, og hvorfor vi skal passe på det. Som Berlingske har dokumenteret, er det danske fængselsvæsen på katastrofekurs og det er sidste ud kald for at redde det. Jeg skriver kronikken på baggrund af mere end 25 års arbejde i eller ved siden af Kriminalforsorgen. Undervejs har jeg arbejdet i direktoratet, undervist indsatte på sommerskole, udført konsulentopgaver for fængsler og uddannelsescentre, arrangeret nordiske fængselsbetjentkonferencer og været involveret i NGO'en Café Exit, som bistår indsatte og løsladte. Når muligheden byder sig, underviser jeg amerikanske college-studerende i kriminologi på uddannelsesinstitutionen DIS Study Abroad in Scandinavia.

Fængslernes håndværk består i dag af fire elementer:

1. EN KLAR INCITAMENTSTRUKTUR

Fængslerne kan virke bløde, men de bruger afskrækkelse konstant. De truer med dårligere forhold med den ene hånd og lokker med gradvise fremskridt i afsoningen med den anden. Den typiske indsatte, som følger reglerne og lever op til sine pligter, følger en kurs mod udslusning: der bliver gradvis åbnet for udgang til de nærmeste, og en langtidsindsat, som starter i lukket fængsel, kan se frem til at komme til mere frie forhold i et åbent fængsel. Prøveløsladelse lyder som noget rart, men i virkeligheden er det Kriminalforsorgen, der holder fast i den prøveløsladte og vifter med en reststraf over hovedet på ham, skulle han komme på forkerte tanker. Bedre og friere for-

hold i åbent fængsel følges med udfordringer. Det åbne fængsel kræver af den indsatte, at han indespærrer sig selv, også når kæresten holder op med at ringe, børnene har problemer, eller vennerne fester. Den lokkende mulighed for frihed krystalliserer det krav, som Danmark stiller til alle samfundsborgere om, at vi skal styre os selv. Vi skal begrænse vores udfoldelser og egoisme for fællesskabets skyld.

2. ANSATTES RELATIONS- ARBEJDE SOM BASIS FOR SIKKERHED OG RESOCIALISERING

Noget af det, udlandet beundrer os for, er vores fængselsbetjente og deres relation til de indsatte. Film viser typisk fængselsbetjente som naive eller ondskabsfulde nøglesvingere. I Danmark har vi betjente, der er uddannet til at få sikkerhed og resocialisering til at gå op i en højere enhed. De kan både foretage en magt-anvendelse, visiterer en celle i bund og tage samtaler, der er langt sværere end dem, vi andre er vant til. Det kan være om episoden i går eller om det, den indsatte er dømt for. Hvad skete der, hvad gjorde du, og hvad gør det ved dig? Hvordan kan du gøre det bedre? Danske fængselsbetjente er rustet til at tage samtalerne og

til at give indsatte et billede af andre normer end dem, der hersker i kriminelle miljøer. De ansatte er der også til at motivere de indsatte, der har brudt reglerne. Det ville være skønt, hvis enhver straks lagde en ny kurs, men i realiteten følges regelbrud af ærgrelse og demotivation. En indsat, der har aflagt en positiv urinprøve, kan føle, at han lige så godt kan tage flere stoffer; der er alligevel 26 uger til næste udgang. Her kommer betjentene, værkmestrene, socialrådgiverne, organisten, præsten, imamen, sygeplejersken, den frivillige gældsrådgiver og de andre ind: der er brug for dem til at hanke op i den udgangsspærrede og hjælpe ham på en bedre kurs.

3. BEGRÆNSNING AF SKADEVIRKNINGERNE AF FÆNGSLINGEN

Når det er skadeligt at være fængslet, er det blandt andet, fordi man aflærer en masse ting fra det almindelige liv. I mange lande gælder det også evnen til at tage sig af ganske almindelige hverdagsgøremål som fx at købe ind og lave mad. I Danmark har vi siden start-90'erne søgt at mindske de negative virkninger af fængselsopholdet ved at fjerne hotel-funktionerne. Når man har fået dom og er kommet på en almindelig afdeling, står man selv for at købe ind, koge pastaen, gøre rent og vaske tøj, så man ikke skal lære det igen efter løsladelse.

4. BEHANDLING MV.

Den fjerde og sidste del af fængslernes håndværk er de aktiviteter, der normalt står på en liste over resocialisering: behandling, programvirksomhed, uddannelse og meget mere. Disse aktiviteter skal understøttes af resten af fængslets virksomhed. At blive resocialiseret kan ikke bare være et kursus to timer om torsdagen.

VIRKER PÅ DE FLESTE

Fængslernes håndværk fungerer for langt de fleste indsatte. De store problemer, som Berlingske har beskrevet, med vold og trusler over for ansatte, gælder en lille gruppe af indsatte. Der har altid været nogle få indsatte af denne slags, hvor det ikke handler om trusler i et øjeblik af magt efterfulgt af en undskyldning. Desværre for både dem, de ansatte og de pårørende cirkulerer de typisk mellem de lukkede fængsler, tre måneder hvert sted. Man har ikke fundet andre værktøjer til disse indsatte, måske fordi psykologer er en mangelvare i systemet. Som Berlingske har beskrevet, er der kommet flere og anderledes indsatte til. Uanset hvordan fængslerne fremover skal håndtere problemerne med vold og trusler mod ansatte, bør det ikke komme flertallet til skade. Mit bud er, at problemerne drejer sig om fem eller max. 10 % af de indsatte.

ET TRUET HÅNDVÆRK

Arbejdet med de 90 % er truet i disse år. Fængslernes håndværk baserer sig på ansattes samvær med indsatte, og det har sikkerhedsrutiner og registreringer skåret ned på. Hvis fængslerne både skal udføre det håndværk, de har gjort frem til for fem-syv år siden, og følge de nye rutiner, der er indført siden 2015, er det ikke nok at fylde korpset op. Politikerne og topembedsmændene bliver nødt til at tage stilling til, hvad de vil have, og hvor mange penge de vil bruge på det. Når de træffer den beslutning, er det værd at huske, at de fleste, der begår kriminalitet, stopper med det igen, men de har brug for støtte. Nogle stopper tidligt, nogle sent. Det gælder også folk, som alle andre havde dømt ude. En mand, vi om ti år møder som en sympatisk far i børnehaven, sidder måske nu i fængsel og virker som et aldeles håbløst tilfælde. Han kan måske ikke nås lige nu eller om seks måneder. Men det kan han om et år, to år eller fem år. Sikkerhed skabes, når fængslets ansatte har tid sammen med de indsatte. Det gælder sikkerheden i fængslet nu – og det gælder vores alles sikkerhed i årene, der kommer.

SMIL TIL VERDEN!

- HVIS ELLERS TANDFEEN IKKE HAR RYDDET SPISESTUEN ...

Mange indsatte i danske fængsler har alvorlige tandproblemer, der ofte forværres under deres ophold. En særlig udfordring er at tandbehandlinger i fængsler primært fokuserer på akutte indgreb, hvor tænder ofte trækkes ud i stedet for at man tilbyder mere omfattende behandlinger som plomber og rodbehandlinger. Det resulterer i at mange indsatte ender med at mangle adskillige tænder, og det efterlader dem med sundhedsmæssige og sociale konsekvenser både under og efter afsoning.

Dårlig tandsundhed hænger tit sammen med lav social status, økonomiske vanskeligheder og begrænset adgang til sundhedsydelse. Det kan føre til kroniske smerter, infektioner og fordøjelsesproblemer som kan påvirke det generelle helbred. Når de indsatte løslades, står de over for endnu en udfordring: den skam og de sociale konsekvenser, der følger med at have manglende eller dårlige tænder.

Manglen på tænder kan være en barriere for reintegrations i samfundet.

Mange tidligere indsatte føler sig flove over deres udseende, og det kan afholde dem fra at søge arbejde, uddannelse eller endda sociale relationer. Følelsen af skam kan forværre deres isolation og mindske chancerne for at slippe ud af kriminaliteten. For nogle bliver løsningen at undgå offentligheden helt, hvilket kun øger risikoen for tilbagefald til kriminalitet.

Selvom socialtandplejen eksisterer som et tilbud til de mest udsatte borgere, er der mange tidligere indsatte, der falder uden for denne kategori og derfor ikke har adgang til de nødvendige behandlinger. Socialtandpleje er ofte målrettet hjemløse, psykisk syge eller andre med alvorlige sociale problemer, og mange tidligere indsatte har svært ved at få adgang til den form for hjælp. Selvom der er mulighed for tilskud til tandbehandling for visse grupper, er det langt fra alle der kan få dækket omkostningerne til en nødvendig behandling.

For at imødegå disse udfordringer kunne der indføres forbedrede tand-

plejeordninger i fængslerne, som giver indsatte adgang til mere omfattende og forebyggende behandlinger. Det ville ikke kun forbedre tandsundheden, men også den generelle livskvalitet under og efter afsoningen.

Derudover bør der være mulighed for, at indsatte kan optage lån som kan bruges til at finansiere nødvendige tandbehandlinger inden løsladelsen. Sådant en ordning ville sikre at indsatte står bedre forberedt til at vende tilbage til samfundet og dermed mindske risikoen for social udelukkelse.

Denne form for investering i tandsundhed kunne i det lange løb føre til lavere tilbagefaldsprocent blandt løsladte, da bedre sundhed og øget selvtillid kan styrke chancen for at finde beskæftigelse og undgå tilbagefald til kriminalitet. Det er derfor både i de indsatte og samfundets interesse at sikre at alle har adgang til den nødvendige tandpleje, uanset deres baggrund eller økonomiske situation.

Nogen på Enner

UDDANNELSE TIL INDSATTE

EN UNDERSØGELSE AF JERES OPLEVELSER MED UDDANNELSE

Vi har i 2022 besøgt 29 arrester, åbne fængsler, lukkede fængsler og udslusningsfængsler for at tale med jer om jeres oplevelser med uddannelse. Hvilke tanker og erfaringer har I med uddannelse i Kriminalforsorgen, hvilke barrierer møder I, og hvilke muligheder efterspørger I? Det har vi, fordi vi tror på, at uddannelse er en ret, og fordi vi ved, at uddannelse kan skabe meningsfulde fællesskaber og give nye muligheder på den anden side af løsladelse. Tal viser dog, at der i de senere år har været et fald i, hvor mange indsatte der er i gang med uddannelse, og der er brug for at styrke uddannelsesindsatsen. Det er vigtigt for os i Tænketanken Perspektiv, at jeres stemmer bliver hørt i debatten om de uddannelsesforhold, I bliver stillet over for.

På den baggrund har vi udarbejdet og udgivet rapporten 'Uddannelse til indsatte' og anbefalingskataloget 'Bedre uddannelse til indsatte' med en række anbefalinger til, hvordan uddannelsesindsatsen kan forbedres. Begge dele bør meget gerne være tilgængeligt på biblioteket i fængslet eller arresten. Artiklen hér er et lille udsnit af fundene. Måske har du mødt os, måske har du ikke. Lige meget hvad, håber vi, at du vil læse med hér om resultaterne af undersøgelsen, og hvordan vi har arbejdet med at udbrede kendskab til forholdene for uddannelse og om muligt forbedre dem.

En særlig tak skal lyde til alle jer, der har deltaget i undersøgelsen. Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse og en lang række interviews. 1.730 af jer har besvaret spørgeskemaet. Det svarer til knap 40 % af alle indsatte i Kriminalforsorgen¹. Derudover har 41 af jer stillet op til interview og på den måde været med til at nuancere og udfolde alle de oplevelser, som spørgeskemabesvarelsenerne afspejler. Tak for at dele jeres personlige historier og for at stille op. Det gælder både jer, der har været med i interview, og jer der har skrevet uddybende svar², eller som har snakket med os, når vi har været på besøg. Tak for kaffe, for snakke og for at tage pænt imod os.

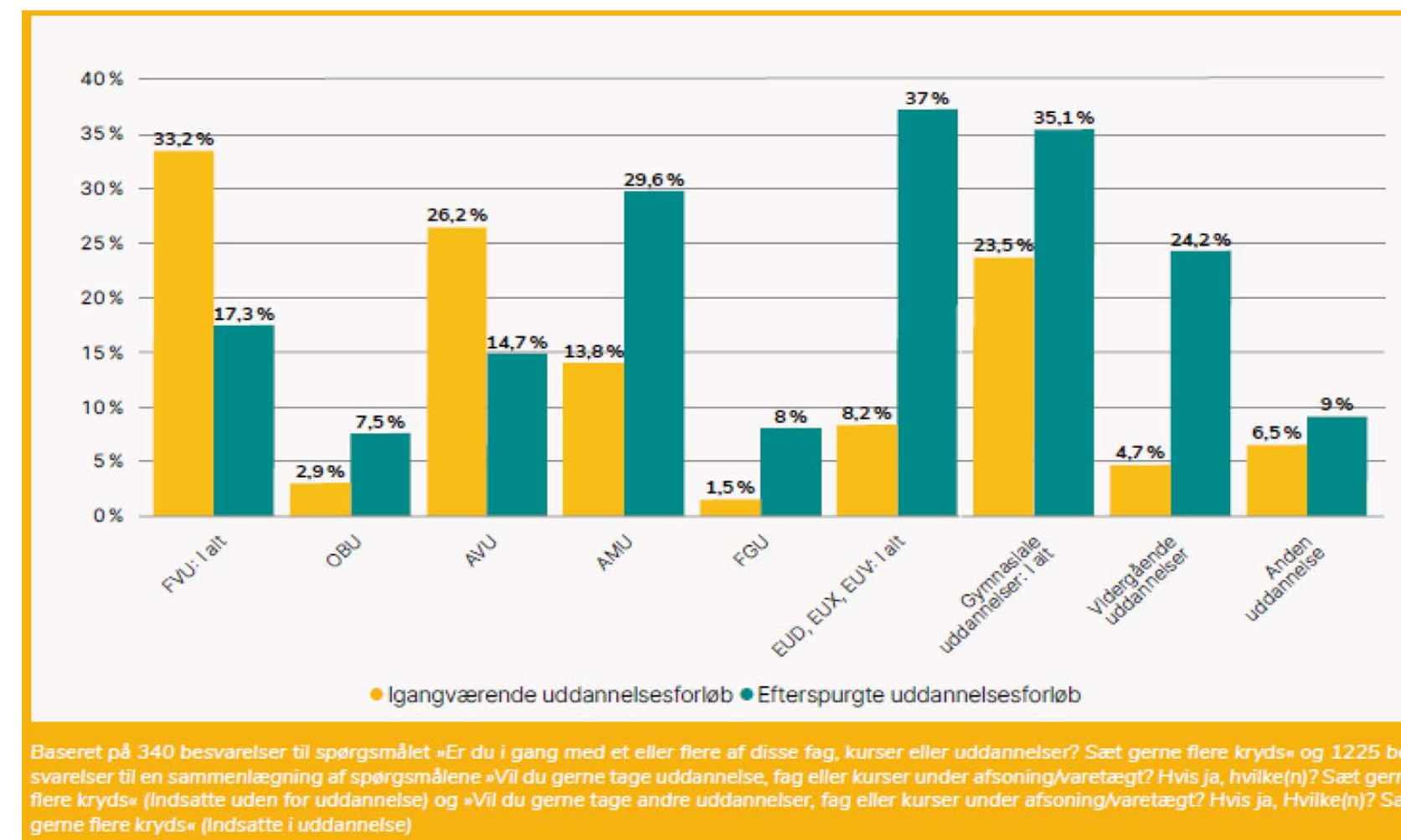
Uden alle jer var rapporten aldrig blevet til virkelighed eller blevet så omfattende. At så mange af jer har svaret, har gjort det muligt for os at lave en bred, stærk rapport, som Kriminalforsorgen, politikere og andre bliver nødt til at tage alvorligt.

UDVALGTE RESULTATER

Overordnet set er der stor interesse for at deltage i uddannelse³. Blandt dem, der står uden for uddannelse, tilkendegiver 78,4 %, at de gerne vil i uddannelse. Den hyppigste årsag til ikke at være i uddannelse er 'Mangel på uddannelsesstilbud, der passer til mig'. Det kigger vi nærmere på her.

UOVERENSSTEMMELSE MELLEM EFTERSPØRGSEL OG UDBUD

Figuren viser de forløb der er i gang, og de forløb som I efterspørger. De gule søjler er udtryk for – blandt dem der er i uddannelse – hvor stor en procentdel, der så deltager i netop den type uddannelse. De blå søjler afspejler efterspørgslen på uddannelser for både indsatte i og uden for uddannelse.

Figuren viser, at langt de fleste deltager i undervisning på grundskoleniveau (FVU og AVU), som oftest foregår i fængsels- eller arrestskolen. Flere af jer vil nok kende til den mulighed, da det er en mulighed i næsten alle fængsler og arrester. Vores undersøgelse viser dog, at I i højere grad efterspørger uddannelse over grundskoleniveau, men det bliver i mindre omfang imødekommet. Samtidig kan der være stor forskel på, hvad der kan lade sig gøre, og hvad der bliver tilbudt fra fængsel til fængsel og arrest til arrest. Særligt gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser er der stor efterspørgsel på. Samtidig er erhvervsuddannelser en af de uddannelser, som allerfærrest er i gang med.

Rundt om i de åbne og lukkede fængsler er der ofte store, flotte, moderne værksteder. Det kan være træ- eller me-

talværksteder, men også industrikøkkener eller udendørsarealer med f.eks. skov- og landbrug. Mange af jer sætter spørgsmålstegn ved, hvorfor værkstederne kun bruges til produktion, og ikke til uddannelse.

'Jeg synes, de gør meget lidt i forhold til hvad for nogle muligheder, der er. Du har været rundt og se værkstederne. Der er mulighed for meget. Der sker meget lidt.'
(Lukket fængsel, 30 år, i uddannelse)

Som det er i dag, er der nogle steder mulighed for at tage et grundforløb, men det er tæt på umuligt at tage et hovedforløb i fængslerne og på den måde få en fuld erhvervsuddannelse. Der er brug for at forbedre mulighederne for at tage en erhvervsuddannelse under afsoning. Det er den

uddannelse, som allerflest af jer efterspørger, og fulde erhvervsuddannelser uddanner til arbejde.

BETYDNINGEN AF UDDANNELSE

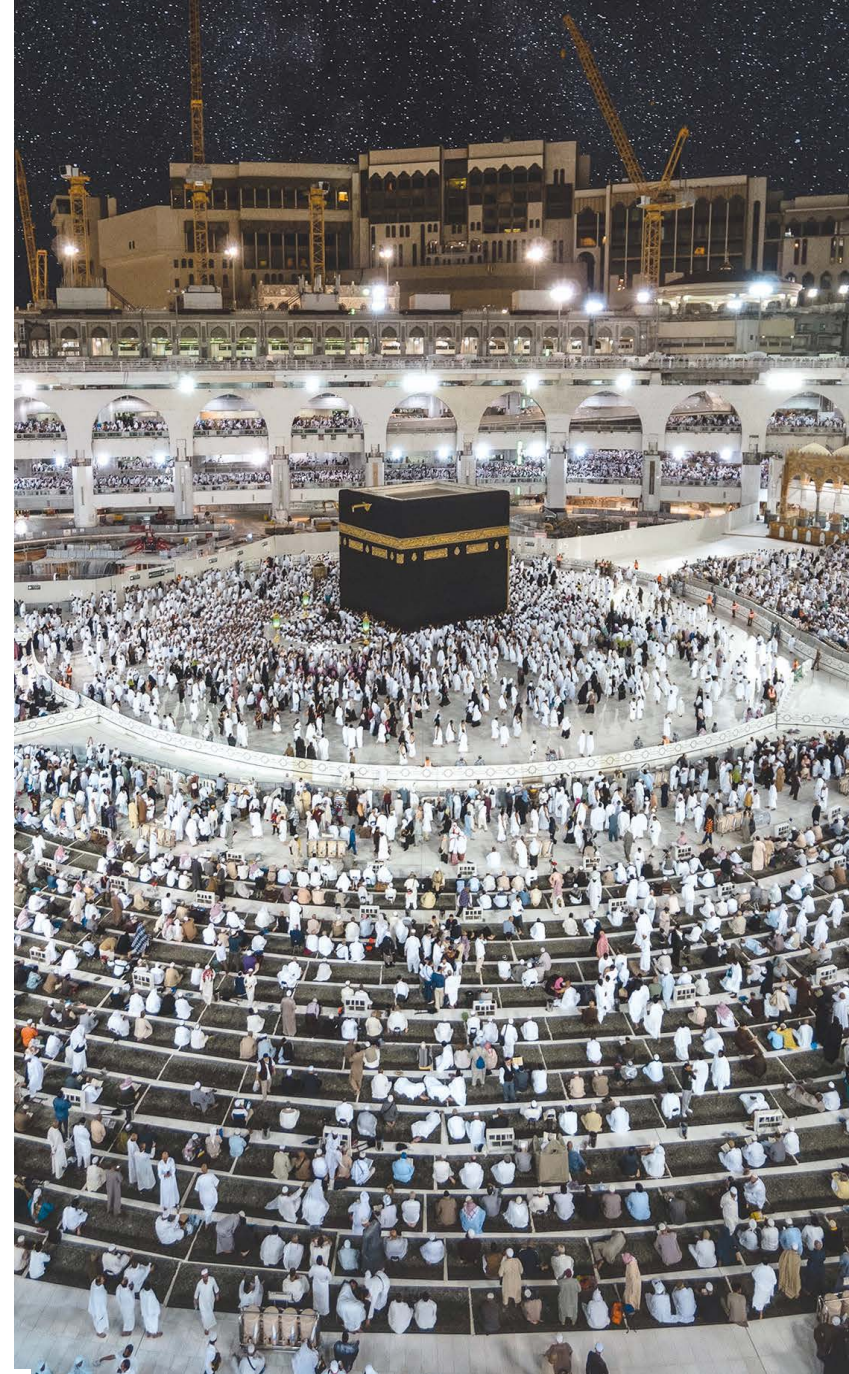
Der er mange forskellige grunde til at deltage i uddannelse, og det at være i uddannelse har forskellige betydninger for jer hver især. Langt de fleste af jer, der er i uddannelse, peger dog på, at det er fordi, I gerne vil bruge tiden på noget brugbart⁴. Hvad betyder det så? Det kan be-

1) På baggrund af det gennemsnitlige daglige belæg i kriminalforsorgen i 2022.
2) Næsten 700 har skrevet uddybende kommentarer til spørgeskemaet.
3) Det skal dog holdes for øje, at indsatte, der interesserer sig for uddannelse, sandsynligvis i højere grad har deltaget i undersøgelsen.
4) 70,2 % af 396 besvarelser til spørgsmålet 'Hvorfor deltager du i uddannelse eller undervisning?'

BEDETIDER '24 OG '25

Her kan du se en oversigt over bedetider for sidste del af 2024 og de første to måneder af 2025. Tiderne er gældende for Århus og dermed det meste af den østlige del af Jylland. Afhængig af hvor du befinder dig, kan du korrigere ud fra nedenstående:

- Sdr. Omme, Renbæk..... + 3 minutter
- Kærshovedgård, Nr. Snede..... + 2 minutter
- Enner, Møgelkær 0 minutter
- Søbysøgård, - 4 minutter
- Ringe, Nyborg..... - 6 minutter
- Jyderup..... - 8 minutter
- København..... - 12 minutter

SEPTEMBER 2024

Dato	Fajr	Solopgang	Dhuhr	'Assr	Maghreb	'Ishaa
1	04:00	06:26	13:20	17:03	20:14	22:28
2	04:04	06:28	13:20	17:01	20:11	22:25
3	04:07	06:30	13:20	17:00	20:09	22:21
4	04:10	06:32	13:19	16:58	20:06	22:17
5	04:13	06:34	13:19	16:56	20:03	22:14
6	04:16	06:36	13:19	16:55	20:01	22:10
7	04:19	06:38	13:18	16:53	19:58	22:07
8	04:22	06:40	13:18	16:51	19:56	22:03
9	04:25	06:41	13:18	16:49	19:53	22:00
10	04:28	06:43	13:17	16:48	19:50	21:57
11	04:30	06:45	13:17	16:46	19:48	21:53
12	04:33	06:47	13:17	16:44	19:45	21:50
13	04:36	06:49	13:16	16:42	19:42	21:47
14	04:38	06:51	13:16	16:40	19:40	21:43
15	04:41	06:53	13:16	16:39	19:37	21:40
16	04:44	06:55	13:15	16:37	19:34	21:37
17	04:46	06:57	13:15	16:35	19:32	21:34
18	04:49	06:59	13:15	16:33	19:29	21:30
19	04:51	07:01	13:14	16:31	19:26	21:27
20	04:54	07:03	13:14	16:29	19:24	21:24
21	04:56	07:05	13:13	16:28	19:21	21:21
22	04:59	07:07	13:13	16:26	19:19	21:18
23	05:01	07:09	13:13	16:24	19:16	21:15
24	05:03	07:10	13:12	16:22	19:13	21:12
25	05:06	07:12	13:12	16:20	19:11	21:09
26	05:08	07:14	13:12	16:18	19:08	21:06
27	05:10	07:16	13:11	16:16	19:05	21:03
28	05:13	07:18	13:11	16:14	19:03	21:00
29	05:15	07:20	13:11	16:12	19:00	20:58
30	05:17	07:22	13:10	16:10	18:57	20:55

DECEMBER 2024

Dato	Fajr	Solopgang	Dhuhr	'Assr	Maghreb	'Ishaa
1	06:09	08:27	12:10	13:36	15:52	18:02
2	06:11	08:29	12:10	13:36	15:51	18:02
3	06:12	08:30	12:11	13:35	15:50	18:02
4	06:13	08:32	12:11	13:35	15:50	18:01
5	06:14	08:33	12:11	13:34	15:49	18:01
6	06:15	08:35	12:12	13:34	15:48	18:01
7	06:16	08:36	12:12	13:34	15:48	18:00
8	06:17	08:37	12:13	13:34	15:48	18:00
9	06:19	08:39	12:13	13:33	15:47	18:00
10	06:20	08:40	12:14	13:33	15:47	18:00
11	06:20	08:41	12:14	13:33	15:47	18:00
12	06:21	08:42	12:15	13:33	15:47	18:00
13	06:22	08:43	12:15	13:33	15:46	18:00
14	06:23	08:44	12:15	13:34	15:46	18:00
15	06:24	08:45	12:16	13:34	15:46	18:00
16	06:25	08:46	12:16	13:34	15:47	18:01
17	06:25	08:47	12:17	13:34	15:47	18:01
18	06:26	08:48	12:17	13:35	15:47	18:01
19	06:27	08:48	12:18	13:35	15:47	18:02
20	06:27	08:49	12:18	13:35	15:48	18:02
21	06:28	08:49	12:19	13:36	15:48	18:03
22	06:28	08:50	12:19	13:36	15:49	18:03
23	06:29	08:50	12:20	13:37	15:50	18:04
24	06:29	08:51	12:20	13:38	15:50	18:04
25	06:29	08:51	12:21	13:38	15:51	18:05
26	06:30	08:51	12:21	13:39	15:52	18:06
27	06:30	08:51	12:22	13:40	15:53	18:07
28	06:30	08:51	12:22	13:41	15:54	18:07
29	06:30	08:51	12:23	13:41	15:55	18:08
30	06:30	08:51	12:23	13:42	15:56	18:09
31	06:30	08:51	12:24	13:43	15:57	18:10

DE DØDES DAG

Vi nærmer os Allehelgensdag, en dag der har en særlig plads i den kristne kalender. Men hvad betyder denne dag egentlig, og hvorfor markerer vi den? Det vil vi se lidt på i det følgende.

KATOLSK OG KRISTEN

Allehelgensdag er en kristen højtid som har til formål at mindes og ære alle helgener, både de kendte og ukendte. Helgener er mennesker, som har levet et særligt fromt og helligt liv, og de er ofte blevet set op til som forbilleder. Man bliver helgen ved at blive 'kanoniseret' af den katolske kirke, hvilket vil sige at man officielt bliver anerkendt for særlige hellighed og - i nogle tilfælde - fordi man har udrettet mirakler. I nogle tilfælde har helgener lidt martyrdøden, hvilket betyder at de er blevet dræbt fordi de nægtede at opgive deres kristne tro. Men Allehelgensdag handler ikke kun om helgener. Dagen er en dag hvor man i bred forstand fejrer alle dem der har bidraget til kristendommens vækst gennem deres liv og handlinger, og dagen er især en dag hvor man mindes dem der er døde.

Oprindelsen af Allehelgensdag kan spores tilbage til det tidlige kristne samfund, hvor man ved særlige ceremonier mindedes martyrerne; dvs. dem der led og døde for deres tro og derfor blev kanoniseret som helgener. De var særligt anerkendte i de tidligste kristne samfund. I 609 eller 610 - årstallet er usikkert - indførte pave Bonifacius IV en festdag i Rom til ære for alle martyrer, og det markerede begyndelsen på den formelle fejring af helgener. Men først i det 9. århundrede blev 1. november officielt fastsat som Allehelgensdag i den vestlige kirke af pave Gregor IV.

DE DØDE MINDES

I Danmark har Allehelgensdag en særlig betydning som en dag hvor man mindes de døde. Dagen markeres den første søndag i november, og mange går i kirke for at deltage i særlige gudstjenester hvor navnene på dem der er døde i løbet af det forgangne år, læses op. Mange steder tænder man også levende lys på gravsteder, og det er en dag, hvor mange mennesker føler en særlig forbindelse til dem de har mistet.

Allehelgensdag er en vigtig tradition i Danmark, men dagen fejres på mange forskellige måder andre steder i verden. I den katolske kirke fejres Allehelgensdag også den 1. november, og i mange lande markerer man dagen med

særlige messer og ceremonier, hvor både helgener og døde mindes. Fejringen er ofte ledsaget af bønner og refleksion over det som helgenerne og de døde har gjort. Det gør Allehelgen til en højtid med både fordybelse og fællesskab.

I ANDRE LANDE

Et interessant eksempel på en Allehelgenslignende fejring findes i Mexico, hvor 'Día de los Muertos' (De Dødes Dag) fejres omkring samme tid som Allehelgensdag. Denne fest har både katolske og oprindelige mellemamerikanske rødder, og det er en dag, hvor man på farverig og festlig vis mindes de døde (se billedet på modsatte side). Familier går i optog, konstruerer små altre med billeder af deres afdøde kære, dekorerer dem med blomster og lys og tilbyder mad, musik og andre gaver til de afdødes ånder. Selvom det måske ser meget anderledes ud end den mere stilfærdige danske Allehelgensfejring, er essensen den samme: at mindes og ære dem, der er gået forud.

Allehelgensdag er primært en kristen tradition, men der findes paralleller i andre religioner og kulturer som også har traditioner for at ære de afdøde. I Japan fejres Obon-festivalen, hvor man mener at de dødes ånder vender tilbage til denne verden for en kort tid. Man tænder lys og bringer gaver og mad til de døde for at vise respekt og ære. I hinduismen markeres Pitru Paksha, en periode hvor man mindes forfædrene og udfører ritualer der skal sikre de dødes sjælefred og velsignelse. Selvom disse traditioner har forskellige kulturelle og religiøse baggrunde, er den grundlæggende tanke stadig at mindes og ære de afdøde.

SORG OG GLÆDE

Allehelgensdag er ikke kun en højtid der samler troende til eftertanke og bøn. Også andre trosretninger, eller mennesker der ikke er religiøse, har behov for at mindes de døde, og Allehelgensdag giver en særlig mulighed for at stoppe op, tænke på dem vi har mistet, og måske, selvom dagen er forbundet med sorg og savn, også finde glæde i gode minder om de døde.

Sidst, men ikke mindst, er dagen en påmindelse om at vi selv skal dø, og med den viden følger i mange sammenhænge også en pligt til at overveje hvad vi bruger vores liv til. Det gør Allehelgen relevant og vigtig, ikke kun i en religiøs sammenhæng, men også som en del af vores fælles kulturarv og menneskelige erfaring.

Artiklen er researchet og skrevet af ChatGTP. Illustrationen er genereret af kunstig intelligens.

Vi kender det alle sammen. Vi bliver sat noget i udsigt, som vi enten har brug for, gerne vil opnå, have eller mangler i vores liv. Vi indgår aftaler med andre i forventning om, at når aftalepunkterne bliver indfriet, overholdt og respekteret af alle deltagende parter, så vanker der en gevinst. Vi indgår aftaler, uanset om det er med vores forældre, arbejdsgiver, i banken, på kommunen eller i andre vigtige sammenhænge, hvor vi gik ind til en bindende aftale, som vi på en eller anden måde havde brug for i vores liv. Det er en del af vores personlige udvikling.

HÅB, FORVENTNING OG ... GEVINST?

Vi klynger os til aftalens håb, forventninger og gevinsten for enden af tidsperspektivet, så vi endelig kan kaste os over 'præmien' på den anden side af vores indsats. Ofte så sidestiller vi også gevinsten med at ville 'undgå' konsekvenserne ved noget, så vi indgår de nødvendige, men måske knap så frivillige aftaler. Det er det samme princip, uanset om det er små eller de helt store og enormt livsvigtige mål, som vi ønsker at jage eller forhindre.

Det er min opfattelse, at vi tænder vores 'lys' i livet på den måde. Vi forventer derfor resultater af alle de mennesker, som vi indgår aftaler med, ligesom de forventer noget retur. Det er spillets regler, når vi aftaler noget imellem hinanden. Vi sagsbehandler på de tændte lys hele tiden. Ikke kun før aftalen er defineret, men også under hele arbejdet.

Vi fungerer således, at vi konstant analyserer og bedømmer handlingerne i hele processen, mens vi febrilsk prøver at bevare fokus på gevinsten ved målstregen. Når aftalen er indgået med de respektive parter, og 'lyset' herved er tændt, så ligger bolden oftest på vores egen banehalvdel, hvorefter vi skal engagere os i det arbejde, som aftalen kræver af os.

AFTALE MED ANSVAR

Et håndgribeligt eksempel kunne være aftalen med ens bankdame om at hvis vi holder vores bankkonto i plus i de næste 6 måneder og nedjusterer privatforbruget, vil banken hjælpe med lån til endnu en bil, som vi har brug for. I aftalen er der defineret vilkår og rammer, og gevinsten er synlig på den anden side af målstregen. Vi må bestræbe os på at skulle begrænse brugen af dankortet, hvis vi oprigtigt ønsker at 'vinde' gevinsten af den aftale, som vi er gået ind til. Hvorvidt vi træder ved siden af, frivilligt eller ej, er og bliver vores ansvar.

Men der er konsekvenser ved alle valg, uanset hvilken vej vi vælger. Går vi i byen og dankortet svinges hæmnings-

løst til højre og venstre, så er konsekvensen bare, at vi ikke har overholdt aftalen. Vi har ikke holdt vores ord og har prioriteret anderledes. Gevinsten må derfor anses som værende tabt, og lyset slukkes helt naturligt, fordi vi selv har svigtet med vores intention og indsats. Men faktisk er konsekvenserne ofte ret meget større end det, vi lige umiddelbart tog for givet, da vi besluttede at byturen var en god ide. Det er vores ansvar i aftalen, som vi har forsømt.

HVAD MED MODPARTEN?

Men hvad med modparten i aftalen? Den del af aftalen, som vi ikke selv er herre over? Hvis vi tager udgangspunkt i den samme sag med banklånet, så er modparten altid den største faldgrube for aftalens succes.

Bankdamen har fat i den lange ende, for hun sidder på pengekassen. Hvad nu hvis de 6 måneder var gået, der var fint plus på kontoen, og forbruget var overholdt, men bankdamen siger, at hun ikke er bekendt med aftalen? Måske er hun ikke længere din bankdame, og din nye kender ikke til nogen aftale? Måske kommer der kun et 'nej, det kan ikke lade sig gøre alligevel', uden yderligere argumenter? Havde vi husket at få aftalen på skrift? Er mundtlige aftaler ikke bindende? Hvis vi havde det hele på skrift, hvilken garanti var der så overhovedet for, at bankdamen skulle overholde det, der blev lovet?

Uanset argument, brok eller diskussion, så blev lyset alligevel bare

slukket, og det kan ikke altid bestrides. Der er nok af faldgruber i alle aspekter af aftalegrundlaget. Aftaler er bygget på tillid, og derfor ender vi også med at blive ramt hårdere, når brudte aftaler handler om noget med vores personlige værdi. Ligesom med alt andet i livet, så reagerer vi alle sammen forskelligt, når vi oplever at lys slukkes. Det koster os en del af vores mål og drømme. Vi ender måske i en pøl af frustrationer og rådvildhed eller oplever en fæl hjælpeløshed, fordi vi ikke rigtigt ved hvordan, vi skal komme videre.

Mange har ikke nogen, de kan sparre med, så som familie, venner eller gode kollegaer, som lige kan give et godt råd eller to. Sandheden er, at det ikke er rart at sidde tilbage med en fornemmelse af, at der er 'andre', som er skyld i, at ens lys bliver slukket. Det kan være ret hårdt at sidde tilbage med alle tankerne, når lyset først er gået ud. Vi straffer os selv mentalt, fordi vi spekulerer på, hvad vi skulle have gjort anderledes, bedre eller måske skulle have undgået.

PÅ HØJKANT IGEN

Bagefter kommer hele kampen med, hvordan vi rejser os igen, eller hvad det næste skridt nu bør være, når alle konsekvenserne bare hagler ned over os. Måske står vi med enorme logistiske udfordringer, nu da vi alligevel ikke fik den bil, der var behov for. Måske kan vi ikke bevare jobbet med landets konstant forringende offentlige transportmuligheder. Måske må ens partner sige sit job op, for så at kunne passe børnenes skemaer, fordi det er umuligt at få logistikken til at gå op med kun en bil. Men har hustruens økonomi råd til det? Alt har konsekvenser!

Er det overhovedet realistisk at kunne leve uden at vi igen og igen, skal slæbe os selv igennem disse mentale kampe i vores liv? For selv om vi overholder alt det, som der er på vores

banehalvdel af aftalen, hvordan kan vi så sikre os, at modparten overholder deres? Vi har alle brug for, at der bliver tændt lys for os. Det er disse lys, som bør motivere os til at ville opnå eller ændre noget i livet. Det er her, vi udvikler os i processen. Hvorfor er vi ikke bedre til at overholde de opgaver, som er på vores respektive sider af aftalerne? Tænker vi aldrig over, hvad konsekvenserne er, når vi ikke overholder det, vi lover andre?

I Kriminalforsorgen er indsatte den type borgere, som har mere brug for lys end mange andre! Selvom vi har begået vores lovbrud, fået en dom og nu afsoner vores straf, så bliver vi konstant målt og vejet for vores handlinger under afsoningen.

Træder vi ved siden af, så kommer Kriminalforsorgens mægtige hammer og 'straffer' os for vores fejltrin. Disciplinære sanktioner, skærpelser af vilkår, bødestrafte, isolation, osv. er alle sammen værktøj i Kriminalforsorgens brede vifte af konsekvenser, som vi er tvunget til at leve under. Vi kan ikke bare vælge en anden aftalepartner, når det passer os! Men hvorfor tændes der lys via aftaler om vilkår for indsatte, hvis intentionerne ikke er reelle? Hvad er formålet med den praksis? Er det ikke spild af offentlige ressourcer? Der savnes et enormt fokus på netop det område med, hvad formålet for indsatsen er bag aftaler med afsonere.

Når Kriminalforsorgen prædiker om resocialisering, afkriminalisering

eller bare om rehabilitering af indsatte, så må vi gå ud fra, at det kræver en tilgang, der omfavner konceptet med, at der skal tændes et lys for enden af tunnelen for de indsatte. Hvis ikke de indsatte kan skimte lyset et fjernt sted i mørket, hvordan skulle nogen som helst så kunne rejse sig? Hvordan skulle vi begynde at bevæge os i den lovlige retning i livet efter løsladelsen? De fleste af os er allerede mentalt påvirket af bare at sidde bag tremmer. Derfor bliver lysene ofte ret hurtigt de støttepunkter, som vi indsatte ser frem til mens vi klammer os til håbet om bedre tider. Der er tale om målsætninger eller milepæle, som i sidste ende skal gøre afsoningen konstruktiv og som skal føre os tilbage til at kunne genfinde formålet med livet i friheden. Ingen af os ønsker, at rejsen skal vare længere end højst nødvendigt. Derfor er det endnu mere frustrerende for os, når lysene bare slukkes uden gode eller saglige argumenter. Hvordan skal vi bevare overskuddet til resocialisering, afkriminalisering og rehabilitering, hvis aftaleparterne på den anden side af bordet ikke engang kan stå ved deres ord eller kvaliteten af deres arbejde?

NOGET FOR NOGET

Aftaler bør altid være bygget op omkring 'noget-for-noget'-princippet, hvilket indebærer en indsats for en gevinst. I Kriminalforsorgen eksisterer den samme ideologi på papiret,

dog er det i praksis ofte en ret ensidig affære, som sjældent tilgodeser os som 'kunder' i butikken.

FOR LIDT TID

Kriminalforsorgen kæmper hele tiden med bemandings- og ressource-mangel. Det vil ikke ændre sig i de næste flerårs-aftaler for Kriminalforsorgen. Konsekvensen afspejler sig især i sagsbehandling med og for de indsatte. Uanset om det er besværlige indsatte eller mønsterfanger, så er situationen den samme. Der er ikke tid og hænder til at nå alt det, som Kriminalforsorgen committer sig til at skulle yde. Der bliver svigtet og sløset på hensyn til love, tidsfrister, aftaler, dokumentation og ikke mindst kvaliteten af det arbejde, som der bør kræves, hvis 'godt arbejde' skal være normen.

- OG FOR FÅ HÆNDER

Det opleves næsten som uundgåeligt, når der reelt mangler hænder overalt i det offentlige. Men hvem er

Familien rammes ofte vilkårligt når sagsbehandlingen svigter den indsatte.

det, som der i sidste ende lider mest under vilkårene? De ansatte når kun det, de mener de kan eller måske vil, og hvem tjekker overhovedet op på kvaliteten af deres arbejde? Kriminalforsorgen har medarbejdere, der prædiker sætningen: 'De indsatte har jo selv købt billetten!' Det er blevet en accepteret praksis, at det er 'ube-

tydeligt', når de indsatte ikke får den sagsbehandling, som de har brug for.

FAMILIEN RAMMES OGSÅ AF STRAFFEN

Men har dommeren ikke allerede dømt os? Behøver vi virkelig blive 'straffet' igen og igen? Bliver der flere ledige pladser i fængslerne af, at indsatsen undlades? Indsatsens konsekvenser rammer også en hel masse andre mennesker i vores liv og omgangskreds. Kan vi egentlig overhovedet stole på de aftaler og løfter, som der bliver sat os i skue?

Vores pårørende lider fælt af sagsbehandlingens konsekvenser, når lysene slukkes igen og igen. De skal stå skuffede tilbage, når vi atter svigter deres forventninger og håb. Løftebrud og konstante skuffelser, som når vi ikke kan komme ud til vores børn som planlagt og lovet. Trods indgåede aftaler, som ellers var takseret som 'stensikre', hvis bare vi overholdte vores del af aftalen.

Forestil dig skyldfølelsen, når vores pårørende ikke længere tror på, at det ikke er vores skyld, at aftalerne atter går i vasken! For hvem ville i princippet tro på, at det ikke er os selv, der er skyld i udfaldet? Er der nogensinde nogen, der vægter vores ord højere end personalets? Vi er, realistisk set, nok i de samme forholdstal som

DUP's antal dømte ansatte iht. antallet af sager imod ansatte, dvs. 1:5000!

HVAD KAN VI GØRE BEDRE?

Når lyset slukkes, er realiteten, at uanset om skylden er ens egen, eller om det er modparten, så rammer konsekvenserne alligevel. Modparten bliver bare ikke altid påvirket af udfaldet. Så hvad kan vi alle gøre bedre? Hvorfor tænker vi aldrig længere, end vi gør, når det er så tydeligt, at der er så mange der bliver ramt af konsekvenserne? Vi bør alle have i mente, at det ikke altid er så let, bare at tilsidesætte tanker og følelser, når vi får slukket lys i livet.

KONSEKVENSER RAMMER BREDT OG HÅRDT

Uanset om du er indsat, ansat eller om du lever i friheden, så rammer konsekvenserne os alle. Vi hader det alle. Bliver vi lovet mere i løn til april, men ikke får det, så bliver vi følelsesmæssigt arrige, skuffet, osv. Specielt hvis vi mener, at vi har opfyldt vores krav til fortjenesten. Har det ikke altid været sådan, at en aftale er en aftale? Kan der opstå noget kritisk, så aftaler ikke kan indfries, selv om arbejdet er udført, og aftalepunkterne er overholdt? Selvfølgelig kan der det, men er det så ikke helt almindelig pli, respekt og høflighed, at vi så undskylder, og finder en dialog for evt. kompensation, en form for alternativ løsning eller måske en erstatning af det mistede?

ER DER PLADS TIL FORBEDRING ..?

Uanset hvem vi er, hvad vi arbejder med, hvem vi servicerer eller hvem vi lover noget, så er der konsekvenser ved alt, hvad vi siger, aftaler og hvordan vi arbejder med hele opgaven i aftalen. Burde det ikke være sådan, at vi skal kunne se os selv i øjnene, når vi kigger os i spejlet? Er der ikke plads til forbedring i os alle? Burde vi ikke vise mere hensyn?

INGEN FALSKE HÅB

Vi bør alle sammen tænke mere over vores ord, løfter, aftaler og hvordan vi leverer det arbejde, som vi har aftalt at investere vores energi i! Ingen af os bør give hinanden falske håb og tomme løfter, for det ender for det meste med, at det skader mere, end det gavner. Skal det virkelig være så indviklet og svært bare at give en oprigtig undskyldning når det sker?

Det er min holdning, at vi reelt svigter hinanden, fordi vi mister fokus på kvaliteten af det arbejde, som vi alle sammen leverer i vores aftalesæt. For alle vores egne valg har konsekvenser for flere end kun vores eget liv. Laver vi fejl, hvorfor så ikke kommunikere noget mere om det, så vi kan undgå at slukke flere lys i fremtiden? Er vi for stolte til det?

Det er aldrig for sent at ændre på vores egen indsats! Hvem ved, måske kan vi herved bidrage med at gøre noget godt for andre i processen. Er det så forfærdelig en tanke?

Sonny Couriol

Livets fortælling

Fortiden mod fremtiden.

Hvorfor gør vi som vi er og er som vi gør.

Spejlet fra barndommen ses først som refleksioner i nutiden.

Jeg har fået dystre lidelser fra dystre tider

sår, som aldrig healer

ar, som bliver ved med at springe op.

Der findes ingen gaze, der kan få blødningen til at stop'.

Jeg bløder på dem, jeg kender

og sårer dem, jeg elsker

lever i nutiden som man ofte aldrig vælger

David

FORÆLDREGRUPPER FOR INDSATTE

Jesper deltog i forældregrupper for indsatte:- Jeg fik selvindsigt og værktøjer til at håndtere mit afsavn

Den 47-årige familiefar fik sit liv vendt på hovedet, da han kom i fængsel. Bag tremmerne deltog han i et forløb for fængslede forældre, der mødtes for at tale om børn og familie. Han har nu udstået sin straf og tøver ikke med at anbefale tilbuddet til andre indsatte.

Jesper sad med sin kaffekop i en af sofaerne, og omkring ham var de andre mænd, der alle havde det til fælles, at de var fædre og sad i fængsel.

'Det var rart at høre, at de gik og boksede med nogle af de samme ting, som mig', forklarer han.

En dom på tre års fængsel var årsag til, at den økonomiuddannede familiefar sad i et sofaarrangement i Horserød Fængsel, mens hverdagen med konen og deres fire børn nu var langt væk.

'Der var mange følelser og tanker, da jeg kom i fængsel. Hvordan er man overfor sine børn? Hvordan agerer man overfor sin hustru?', siger Jesper.

Han gik ikke alene med bekymringerne eller lod sig drukne i ensomhed ned mellem sofapuderne af et tankemylder, men deltog i forældregrupper, som pårørendeorganisationen

SAVN afholder bag tremmer. Der var tale om to forløb, hvor de fængslede fædre én gang om ugen satte sig i sofaerne om et lille bord for at tale om børn og familier.

'Det var ikke sådan noget med, at vi skulle sidde i en rundkreds og flette fingre. Heldigvis, for sådan noget kan jeg ikke udstå', forklarer Jesper.

BØRN HAR LANGE ØRER

De fædre, der deltog i forældregruppen, stod i forskellige situationer. Deres børn befandt sig på forskellige alderstrin, én var lige blevet

far til et spædbarn, og nogle af de indsatte kæmpede med komplicerede forhold til de nære relationer, der var på den side af murene.

'Vi startede i forældregruppen med at præsentere os selv. Hvor mange børn vi havde, hvordan vores ægteskabelige forhold var. Det gjorde vi, for at man fik en idé om, hvem det var, man skulle tale med. Jeg følte ikke, at man skulle fortælle noget, man ikke havde lyst til', siger Jesper. Selvom de frihedsberøvede fædre talte om deres familieliv til de andre indsatte i sofaerne, var det ikke ensbetydende med, at deres børn vidste, at far sad i fængsel. Fængslingen var i flere familier en hemmelighed, og i andre tilfælde blev det fortalt, at farens fravær skyldtes, at han var ude at rejse.

Da Jesper blev fængslet, traf han med sin hustru en beslutning om, at deres børn skulle vide, hvor han var.

'Børn har lange ører, og de er gode til at lægge to og to sammen. Jeg har på intet tidspunkt fortrudt, at vi valgte at være helt ærlige overfor dem', siger han og fortsætter:

'Selvom jeg synes, det er forkert, at man lyver overfor sine børn, så respekterer jeg de valg, som blev taget i nogle af de andre familier.'

VÆRKTØJER TIL AFSAVN

Der afholdes forældregrupper i næsten alle landets fængsler og større arrester, og forløbene varetages af en familierapeut eller psykolog med erfaringer fra børne- og familieområdet. Det var den børneansvarlige i fængslet, der gjorde Jesper opmærksom på tilbuddet, der er gratis at deltage i, og den 47-årige familiefar tøvede ikke med at møde op til et intromøde.

'Jeg tænkte, at alt, der kan give bare en smule udfordringer til hjernen, når du er i fængsel, er værd at deltage i', siger Jesper.

Han kom i en forældregruppe med fem-seks andre indsatte, og de

SAVN

Børn og pårørende til indsatte

tøve med at anbefale forældregrupper for fængslede fædre og mødre.

'Uanset hvor man er henne i sine følelser, så kan man få rigtig meget ud af det, hvis man deltager. Nogen har brug for at snakke meget, andre vil helst bare lytte. Fælles er en accept af, at det er okay at savne sine børn.'

Jesper er et opdigtet navn, da artiklens hovedperson ønsker at være anonym i forhold til sit professionelle liv. Dét ønske har vi i SAVN indfriet for at kunne fortælle historien, og vi er bekendte med identiteten på vedkommende.

- Pårørendeorganisationen SAVN afholder, på vegne af Kriminalforsorgen, forældregrupper i næsten alle landets fængsler og større arrester.

- Indsatte, der har lyst til at deltage i tilbuddet, der er gratis, skal tale med den børneansvarlige.

- Et krav for at deltage er, at man taler forståeligt dansk og har haft kontakt til sit barn umiddelbart før fængslingen.

- Der afvikles forældregrupper tre gange årligt i Vestre Fængsel, Blegdamsvejens Arrest, Aarhus Arrest, Aalborg Arrest, Odense Arrest, Helsingør Arrest og Kolding Arrest.

- Forældregrupperne afvikles to gange årligt i alle landets fængsler - dog ikke i Herstedvester Fængsel og Nørre Snede Fængsel.

- På www.savn.dk er der mere information om forældregrupper for indsatte.

Smerte - første gang i fængsel

Første gang i fængsel.

Første gang bag låste døre.

Første gang alene bag tykke mure.

Alt er nyt, alt føles trist og tomt. Mit hjerte fyldes med sorg og afsavn. Det gør mig nervøs, angst og inderligt ked af det. Jeg mærker angsten brede sig i hver en millimeter af min krop, angsten og frygten fylder nu alt i mit tomme, sørgmodige sind. Lyden af nye stemmer, høje råb samt min egen gråd skræmmer mig. De tunge jerndøre, der smækker i bag os. Angsten har overtaget mit sind. Jeg hører lyden af de nøgler, der rasler før de tunge jerndøre smækkes og låses. Jeg mærker følelsen af mistet liv, følelsen af mistet kærlighed, og angsten vokser sig større. Mit hoved fyldes med tanker, tanker som ord ikke kan beskrive. Jeg forsøger at bevare min kontrol, men den findes ikke mere. Fængslet har overtaget kontrollen over mig.

Jeg er ensom. Følelserne tager mig tilbage til min barndom. Det gør ondt. Smerten kvæler mig. Den overtager langsomt mit sårbare sind og gør min tomme sjæl mørkere. Savnet til dem, jeg elsker, savnet til dem, jeg har mistet og de fortrængte minder gnaver sig dybere og dybere ind i min nu ødelagte sjæl, som nedbrydes af ensomheden.

Solen skinner udenfor. Jeg kan ikke se solen stråle. Jeg kan ikke mærke solens varme, kan kun føle ensomhedens dæmoner opsluge mig. Jeg hører fuglene synge og kvidre deres smukke sang, når de flyver forbi mit åbne vindue. Jeg kan ikke se dem flyve på himlens blå, men blot tremmer, som lukker for min celles vindue. Det er ensomt. Jeg mister kontakten til mig selv. Tårerne falder ned fra et såret hjerte. Mit hjerte fyldt med evigt savn og svigt. Alene her på min ensomme celle. Tårerne vil ikke stoppe. De falder på min pude. Den har kun lugten af den eneste eksisterende lugt, lugten af fængsel.

Den tunge jerndør er stadig låst. Låst fra friheden. Savnet til mine elskede vokser sig større og igen banker angsten i mit indre. Jeg er alene med en arret, fængslet sjæl. Mine savnede er nu som svævende ansigter, der opsluges i mit usynlige, sørgende hjerte. Jeg er fanget i mig selv, fængslet har igen kontrollen.

Amen!

J på Celle 102 i Arresten

ÆDESPALTEN

Så er det spisetid! Her kommer en god håndfuld opskrifter som andre indsatte i arresthuse og fængsler har sendt til Åndehullet. Ligger du inde med opskrifter på lækkerier som du gerne vil dele med andre, så ta' fat i din lokale præst og få hende eller ham til at sende opskriften videre til redaktionen.

Tak.
Og velbekomme :-)

INDISK KYLLING MED KARRY OG KOKOS

Til fire personer skal du bruge følgende ingredienser:

- 2 pakker kyllingefilet
- 4 tsk. karry
- 3 store løg
- 1 aubergine
- 2 – 3 fed knust hvidløg
- 1 ds. kokosmælk
- 1 ds. hakkede tomater
- Lidt salt og peber
- Lidt citronpeber
- Olie til stegning
- 4 dl løse ris

SÅDAN GØR DU:

- Brun kyllingestykkerne på en varm stegepande og læg dem i et ildfast fad.
- Skær løgene i smalle både, auberginen i store tern, og knus hvidløgene.
- Tænd ovnen på 175°.
- Svits grøntsagerne på panden og hæld dem over kyllingekødet.
- Hæld hakket tomat, kokosmælk og karry i en lille gryde. Giv det hele et kort opkog under omrøring, og hæld det så over grøntsagerne og kyllingen. Drys med salt, peber og citronpeber.
- Giv retten 45 minutter i ovnen.
- Servér med løse ris.

LÆKKERT KNÆKBRØD

- 2 dl majsmel
- ½ dl hørfrø
- ½ dl solsikkekerner
- ½ dl oliven- eller solsikkeolie
- ½ dl græskarkerner
- 2,5 dl kogt vand
- ½ dl sesamfrø
- 1-2 tsk. salt

SÅDAN GØR DU:

- Bland alle frø, kerner, salt og majsmel i en skål.
- Rør olie og kogende vand i.
- Bland det sammen til en dej.
- Fordel dejen på et stykke bagepapir.
- Læg et stykke bagepapir på toppen og rul/glat dejen ud i et tyndt lag. Fjern det øverste stykke bagepapir.
- Skær forsigtigt i stykker.
- Bages ved 150° midt i ovnen i ca. en time.
- Knæk knækbrødet i stykker, når det kommer ud af ovnen.

GATEAU MARCEL

En Gateau Marcel er en fransk chokoladecake, der er kendt for sin fyldige smag og sin særlige konsistens. Kagen er opfundet af den franske kok Michel Michaud i 1980'erne, mens han arbejdede i Danmark. Gateau Marcel består typisk af to lag, der begge er lavet af den samme chokoladeblanding: en del bliver bagt, mens den anden del bruges som en ubagt chokolademousse.

Kagen har en intens chokoladesmag, og dens tekstur er både fyldig og luftig på samme tid, hvilket gør den til en

populær dessert. Den serveres ofte med et drys kakao på toppen og kan suppleres med frisk frugt eller flødeskum. Gateau Marcel er en favorit blandt chokoladeelskere.

Ingredienser:

- 6 x æggeblomme
- 6 x æggehvide
- 160 g smør (lurpak)
- 160 g mørk chokolade (god kvalitet)
- 140 g sukker

Udstyr

- 2 x plastikskål
- 1 x dejskraber
- 1 x lille gryde
- 1 x mellem springform (ca. Ø 28cm)
- 1 x håndmixer

SÅDAN GØR DU:

- Kom smør og chokolade i en lille gryde og smelt det ved lav varme (1-2).
- Bland sukker og æggehvider i en skål og pisk det stift med håndmixeren. Det tager lidt tid, og blandingen er først klar, når du kan vende bunden i vejret på skålen uden at indholdet falder ud.
- Æggeblommer kommes i den anden skål og piskes godt imens smør- og cho-

koladeblandingen tilsættes lidt ad gangen. Når blandingen er ensartet og lidt nutella-agtig, er den klar.

- Tag dejskraberen og kom en skefuld af æggehvide-/sukkerblandingen over i chokoladeblandingen og vend det rundt. Vend derefter forsigtigt al chokoladeblandingen over i æggehvide-/sukkerblandingen lidt ad gangen. Vær opmærksom på ikke at slå al luften ud af æggehviderne, men vend det forsigtigt sammen.

- Tag springformen og smør bunden med ganske lidt olie (ikke siderne). Kom 2/3 af dejen i formen og bag kagen i alm. ovn (ikke varmluft) i ca. 25 min. ved 160°. Når der kan stikkes et grillspyd eller tandstikker ned i midten uden at der hænger dej fast, er den færdig.

- Lad kagen køle af i en halv times tid. Kagen skulle gerne ved afkøling være faldet lidt sammen på midten, så det ligner en dyb tallerken, men ellers tryk den lidt med en ske og hæld resten af den ubagte dej ned i fordybningen. Køl kagen af i min. 6 timer, inden den serveres.

OBS: Kagen her på billedet er pyntet med ristet kokosmel og blade af hvid chokolade.

Indsat i Nørre Snede

MILKY WAY-IS

Til 4 personer

- 4 stk. Milky Way
- 5 dl piskefløde
- 1 dl sødmælk
- 1 ds. kondenseret mælk
- 1 tsk. vaniljesukker

SÅDAN GØR DU:

- 3 dl piskefløde hældes i en tykbundet gryde og sættes på komfuret ved middel-svag varme.
- Tag så dine Milky Way og skær i grove stykker og smelt dem i fløden på komfuret til de er helt smeltet (tager ca. 10-20 min.).
- Det er vigtigt, at du hele tiden rører stille og roligt i massen, evt. med en gaffel.
- Lad herefter massen køle ned til ca. 15 grader.

- Det sidste fløde, mælk og kondenseret mælk hældes i en skål og piskes med en håndmixer i ca. 8 min. (evt. røremaskine).
- Derefter tilsættes vaniljesukker og den afkølede masse, hvorefter det hele piskes i yderligere 5 min. og derefter fryses ned i min. 6 timer.
- Anbefales: Serveres med chokoladesauce!

God fornøjelse og velbekomme!

The Blind Side

*I got the devil's horn on my head,
That's why I don't sleep tight in my bed,
I gotta take the medication instead,
Before I stop up and I start seeing red.*

*Cus in my soul I feel I'm already dead,
It's like my future is already set,
I'm that child that my parents never fed,
I'm that man that a brother never met.*

*If you ask me where I am then I am lost,
Fucking up my life, is with a heavy cost,
everything is gone with the wind like dust,
I got no people around me, that I know I can trust.*

*So tell me what the fuck I'm supposed to do,
I ain't got family, I ain't lucky like you,
My best friend is dead, so I ain't got no crew,
Believe me or not but all my words are true.*

*I got so fucking many problems,
But not a single way to solve them,
Nobody can see me, I'm like a phantom,
Nobody would miss me or pay my ransom,
So fuck everybody! Fuck the system!
They never cared for me or even listened,
So why should I keep fighting and try to fit in,
Cus look at me now and where I'm sitting.*

AMMO

KRÆNKER KRIMINALFORSORGEN DE FORURETTEDES RETSFØLELSE?

Når der i dag tales om strafs-kærpelse, er det formentlig for at imødegå, at den forurettede kan føle, at den, der har gjort dem fortræd, straffes tilstrækkeligt. Domstolene kan jo ikke gøre det gjorte ugjort, men en del af straffens retfærdighed for den forurettede ligger i, at den dømte ikke begår ligeartet kriminalitet. Men den forhåbning undergraves i dag af et alt for lille fokus på resocialisering i Kriminalforsorgen.

Flere afkriminaliserende behandlingsprogrammer er blevet sparet væk. Hvor der før var over 100 instruktører til disse programmer, er de nu nede på cirka 20. Af samme årsag er afviklingen af de tilbageværende programmer ikke tilstrækkelig. Derved resocialiseres langt færre dømte.

Afkriminalisering samt behandlingsforløb påbegyndes for sent eller aldrig. Det medfører, at de indsatte ikke vurderes klar til at blive prøveløsladt, og derfor må flere indsatte afsones fuld tid. De indsatte bliver ikke bedre forberedt til løsladelse og videre deltagelse i samfundet. De løsladte

står uden sikkerhedsnet og begår derfor ofte ny kriminalitet.

Eksempelvis vil en voldsdømt, der ikke gennemfører afkriminaliserings- eller behandlingsprogrammer som 'Anger Management', 'Voldsforebyggelsesprogram', 'Dialog Mod Vold', 'Nye Veje' og så videre, stå uden værktøj i de nye situationer efter løsladelse og sandsynligvis gentage sin kriminalitet. Det må da være en krænkelse af de tidligere forurettedes retsfølelse, når den voldsdømte begår ny tilsvarende kriminalitet.

Problemet er jo ikke udelukkende for voldsdømte, da der spares på alle behandlingstilbud for alle indsatte uanset kriminalitetsart.

En indsat med en længere dom, der har samlet tøjklammer under hele sin afsoning, har meget svært ved at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Uden uddannelse eller andre kvalifikationer vil det være tæt på umuligt. Den indsatte ender som en belastning for samfundet.

Indsatte har også begrænsede uddannelsesmuligheder. I visse tilfælde

kan en 9. klasses eksamen ikke gennemføres, da de indsatte ikke må få adgang til en computer. Eksempelvis er HF-uddannelse som selvstudium kun tilgængelig i få fængsler, og computerbegrænsningen gør sig også gældende her.

Jeg mener, at det må være gavnligt for samfundet at resocialisere de indsatte, at give dem afkriminaliseringsprogrammer samt behandlingstilbud og bedre uddannelsesmuligheder, at gøre de indsatte til produktive medlemmer af samfundet, og ikke blot en byrde.

Er ofre for kriminalitet ikke også interesseret i, at deres gerningsmand deltager i programvirksomhed, så de lærer at ændre adfærd, og ny kriminalitet ikke begås?

Når Kriminalforsorgen nedlægger mange af de forebyggende initiativer, fodrer det jo bare en ond cirkel, hvor ingen står tilbage som vindere.

Så krænker Kriminalforsorgen de forurettedes retsfølelse?

Anonym skribent

DET MUNTRE HJØRNE

En isbjørn kommer ind på en bar og stiller sig ved disken. Bartenderen kigger på den et øjeblik; så siger han, 'Er du klar over at vi har en drink som er opkaldt efter dig?'

Isbjørnen kigger overrasket på ham, 'Wow! Har I en drink der hedder Allan?'

Peter fik tandpine, og efter nogle måneders venten var der endelig en ledig tid hos fængslets tandlæge. Tandlægen kigger grundigt på tanden og siger så,

'Det ser skidt ud. Jeg er nødt til at trække tanden ud, og det skal du selv betale.'

'Hvad koster det?'

'Det kommer til at koste 1.000 kroner, men bare rolig. Det er overstået på fem minutter.'

'1.000 kroner for fem minutters arbejde? Det er da en helt vildt høj timeløn!' indvendte Peter.

Tandlægen trak på skuldrene,

'Hvis du virkelig gerne vil ha' det, kan jeg godt tage længere tid om det.'

'Goddag, det er restaurant Tusindfryd. Hvad kan jeg hjælpe med?'

'Kan jeg bestille et bord?'

'Nej; vi sælger desværre ikke møbler.'

Cola 1 til Cola 2: 'Hvor skal du så holde nytår?'

Cola 2: 'I Rom.'

'Hvad sidder du egentlig inde for?'

'Jeg har en bygningsfejl.'

'Det kommer man da ikke i fængsel for?'

'Jo, hvis fejlen er for lange fingre og for korte ben.'

'Hvad er der galt med dig? Du ser så bekymret ud?'

'Ja, det er jeg også. Jeg skal snart være far.'

'Nå, for søren. Det er noget som de fleste kan klare, så det skal du såmænd ikke være så bekymret for.'

'Det er jeg. Tænk hvis min kone opdager det.'

'Min kone og jeg var faktisk fuldstændt lykkelige i 25 år.'

'Nåda. Hvad skete der så?'

'Så mødte vi hinanden.'

Jeg traf en mikrobiolog i dag. Han var en del større end jeg havde ventet.

To mænd, Bjarne og Bjørn fra Brønderslev, er på jagt langt ude i Dronninglund Storskov. Pludselig falder Bjarne om. Han trækker tilsyneladende ikke vejret, og hans øjne er helt glasagtige. Bjørn hiver sin mobiltelefon frem, ringer 112, og stammer,

'Min kammerat, Bjarne, er død. Hvad skal jeg gøre?'

Telefonisten svarer,

'Tag det helt roligt. Jeg skal nok hjælpe dig. Men først må vi være helt sikre på, at han er død.'

Der bliver stille et øjeblik. Så hører telefonisten et skud hvorefter Bjørn siger,

'OK, og hvad så nu?'

Stregen på bordet

var grænsen

imellem mig

og min familie.

Jeg håber at de ved

at jeg ikke

valgte stregen

med vilje.

Ammo

Anonymous, Enner Mark